

Particuliere synode van het Westen van de Christelijke Gereformeerde Kerken

scriba: ds. G. Vos

Beerninckstraat 81

5 4641 DB Mijdrecht

Tel.: 06-26119283

E-mail: predikant@cgkmijdrecht.nl

Aan: De generale synode 2019 van de Christelijke Gereformeerde Kerken

10 GScgk2019dordrecht@gmail.com

Mijdrecht, 29 mei 2019

Eerwaarde en weleerwaarde broeders,

15

de particuliere synode van het Westen, in vergadering bijeen op 22 mei 2019, besloot het volgende verzoek, met een aantal onderliggende stukken, toe te zenden aan de GS-2019 en verzoekt haar het te behandelen.

20 Verzoek

“De particuliere synode van het Westen heeft kennisgenomen van het appels van de gemeenten van Gouda en Den Haag tegen het besluit van de classis Den Haag om een instructie van Gouda niet door te zenden. De particuliere synode heeft deze appels toegekend, in die zin dat zij naar art. 9.5 IRA de generale synode bij dezen verzoekt een onderzoekscommissie in te stellen om de deugdelijkheid van de argumentatie van de niet-
25 doorgezonden instructie van Gouda, alsmede de hiertegen in het verweerschrift van de classis Den Haag ontwikkelde argumentatie, te onderzoeken. Concreet vraagt de P.S. de G.S. om te beoordelen of:

30

1. De argumentatie van Gouda met betrekking tot ‘letter en geest’ in algemeen Bijbels-theologische zin valide is;
2. Zo ja, of toepassing daarvan op de thematiek van vrouw en ambt ook de openstelling van de ambten voor vrouwen impliceert en dus de bepaling uit 1998 dat de ambten voor vrouwen gesloten zijn, opgeheven zou moeten worden.”

35 Met broedergroet,

G. Vos.

Bijlagen:

1. Instructie CGK-Gouda
- 40 2. Appel CGK-Gouda tegen afwijzen instructie door de classis Den Haag
3. Verweerschrift classis Den Haag tegen instructie CGK-Gouda
4. Reactie CGK-Gouda op verweerschrift classis Den Haag
5. Rapport commissie Sok ten behoeve van behandeling van deze zaak op de P.S. van het Westen

Bijlage A bij het appèlschrift van de CGK Gouda, d.d. 6 januari 2019

Instructie van de kerkenraad van Gouda aan zijn afgevaardigden op de najaarsclassis Den Haag 2018

De kerkenraad van Gouda heeft op Bijbelse gronden de intentie de ambten open te stellen voor zusters van de gemeente. Dit gebeurt na aandrang uit de gemeente in een situatie waarin de huidige positie van vrouwen door velen niet meer gedragen wordt en op verzet stuit.

De aanbeveling van de synode van 2001 om zusters zoveel mogelijk in niet-ambtelijke functies te benoemen is in Gouda tot op heden voluit opgevolgd: zo kennen we inmiddels jeugdconsulenten, pastorale medewerkers, catecheten, een notuliste van de kerkenraad, en een uitvoerend scriba. Daarnaast wordt de schriftlezing in de morgendiensten vaak, maar niet uitsluitend, door zuster van de gemeente gedaan.

Algemeen geldt dat zusters in onze gemeente deze taken van harte en met betrokkenheid uitvoeren. Het expliciete pijnpunt voor hen is dat ze nagenoeg alles doen wat broeders ook doen, maar dan zonder de positie en erkenning die daarbij horen. Het in stand houden van een situatie van 'wel volwaardig pastoraal en diaconaal functioneren' maar 'niet ambtelijk verantwoordelijk mogen zijn' wordt als gekunsteld en zelfs als hypocriet ervaren.

Voor de kerkenraad is bovengenoemde situatie aanleiding geweest voor een herbezinning op het Bijbelse gehalte van de verantwoording die ten grondslag ligt aan het synodebesluit 1998 over de uitsluiting van zusters uit de ambten.

Wij hebben ons verdiept in het meerderheidsrapport dat aan de toenmalige synode is aangeboden, en zijn tot de conclusie gekomen dat dit geen stand houdt tegen Bijbelse kritiek.

Onze vraag aan de classis is: de deugdelijkheid van onze bezwaren te erkennen en de instructie door te sturen naar de meerdere vergadering, opdat de generale synode de bepaling uit 1998 dat de ambten voor vrouwen gesloten zijn opheft.

Onze bezwaren richten zich op twee aspecten van het rapport. Dat zijn

- de exegese van drie teksten, 1 Korintiërs 11:1-15, 1 Korintiërs 14:33-35 en 1 Timoteüs 2:11-14;
- de gevolgde hermeneutiek (het verstaan van de Schrift).

Het rapport is te vinden op cgk.nl/project/rapporten.

Bij principiële beslissingen moet de weg die de Bijbel wijst de doorslag geven. Die weg kan alleen duidelijk worden via de exegese van relevante Bijbelplaatsen.

Op de achtergrond spelen bij de exegese vooronderstellingen mee, die in de hermeneutiek, de bezinning op de leesregels, duidelijk worden gemaakt. Deze vooronderstellingen kleuren de uitleg van de teksten vaak in. Dat maakt de discussie over de juiste betekenis veelal

moeizaam. Men weet elkaar niet te overtuigen, omdat men zich door verschillende vooronderstellingen laat leiden.

Daarom is het zo mooi dat het rapport zijn vooronderstellingen expliciet maakt en zich rekenschap geeft van de hermeneutische keuzes waarop de uitleg is gebaseerd.

De uitleg van de genoemde teksten spitst zich grotendeels toe te op de scheppingsorde. Die blijkt dan ook in de hermeneutische verantwoording centraal te staan. De scheppingsorde zal daarom in de hierna volgende bespreking van teksten en van de achterliggende hermeneutiek de meeste aandacht krijgen.

De behandeling van de eerste tekst heeft een iets andere strekking. Die betreft de profetie door vrouwen als al dan niet een incidenteel gebeuren.

Bezwaren tegen de exegese

Exegese van 1 Korintiërs 11:5

Maar iedere vrouw, die blootshoofds bidt of profeteert, doet haar hoofd schande aan, ...

In het rapport vraagt men zich eerlijk af, hoe we het moeten verklaren dat in 1 Korintiërs 11:5 aan vrouwen ruimte wordt gegeven in de gemeente te bidden en te profeteren, maar in hoofdstuk 14:34 wordt gezegd dat vrouwen in de gemeente moeten zwijgen. De suggestie wordt gedaan dat hier het onderscheid tussen verdwijnende gaven en blijvende ambten een rol zou kunnen spelen. 'Het ontvangen en doorgeven van een profetie was een incidenteel gebeuren; het leidinggeven aan de gemeente is een blijvende aangelegenheid.' Het 'is duidelijk dat de apostel de vrouw wel mede begrepen ziet in het ontvangen van bijzondere Geestesgaven, maar voor haar geen taak ziet weggelegd voor het blijvende, leidinggevende en gezagvolle onderricht van de gemeente' (p. 65).

Deze verklaring bevredigt niet. In 11:5 gaat het niet over het blijvende ambt, ook niet in afwijzende zin met betrekking tot vrouwen. Het gaat over de hoofdbedekking van vrouwen wanneer zij spreken in de gemeentesamenkomst. In de eredienst stonden ook vrouwen op om te profeteren.

Een tweede punt is, dat 11:5 niet alleen over profeteren spreekt, maar ook over bidden. De opmerking dat het ontvangen en doorgeven van een profetie een incidenteel gebeuren is, doet niet ter zake. Bidden in de gemeentesamenkomst is immers in geen geval incidenteel. Het bidden en profeteren in de gemeente door vrouwen worden niet opgevoerd als incidenteel gebeuren, maar als activiteiten die gewoon plaatsvinden.

Dat is wat 1 Korintiërs 11:5 ons vermeldt.

Exegese van 1 Korintiërs 14:33-34

Want God is geen God van wanorde, maar van vrede.

Zoals in alle gemeenten der heiligen moeten de vrouwen in de gemeenten zwijgen; want het is haar niet vergund te spreken, maar zij moeten ondergeschikt blijven, zoals ook de wet zegt.

Het rapport verbindt het eerste deel van vers 33 met de scheppingsorde:

‘De orde voor de leiding van de gemeente mag niet worden verstoord, verankerd als zij is in de met de schepping gegeven verhouding voor man en vrouw. Een beroep op de Geest en op de gaven van de Geest doet deze orde niet teniet. Vrouwen zijn niet uitgesloten van de Geestesgaven. Het blijft hen echter wel verboden daar op een zodanige wijze mee naar voren te treden in de gemeente, dat de van God gegeven orde zou worden verbroken’ (p. 65).

Er is echter geen enkele aanleiding voor, in de wanorde en vrede waarover Paulus het heeft een toespeling te horen op de met de schepping gegeven verhouding van man en vrouw.

‘Wanorde’ wijst op tumult en verwarring in de gemeente, ‘vrede’ is een woord dat hoort bij het koninkrijk van God, als vrucht van de Geest (Galaten 5:22).

Een tweede problematische uitleg betreft de woorden in vs. 34: ‘zoals ook de wet zegt’.

Het rapport zegt daarvan:

‘Er is veel voor te zeggen dat Paulus hier nog steeds het gegeven in gedachten heeft, waarnaar hij al eerder verwees, toen het ging om de man-vrouw verhouding in verband met de goede orde in de gemeente: de orde die God bij de schepping van man en vrouw gegeven heeft (1 Kor. 11:8v; Gen. 1:26v; Gen. 2 : 18vv). Het is ook mogelijk dat Paulus hier niet denkt aan één of enkele specifieke teksten of gedeelten, maar aan het getuigenis van het Oude Testament als geheel.’

Dat Paulus zou verwijzen naar de orde van man en vrouw in de schepping is onwaarschijnlijk. In Genesis 1 en 2 wordt namelijk niet gezegd dat de vrouw ondergeschikt moet blijven. En de schrijvers van het rapport geven zelf toe dat er niet een specifieke tekst in het Oude Testament is aan te wijzen die over het zwijgen als teken van ondergeschiktheid gaat.

Het rapport gaat echter voorbij aan één tekst die wel degelijk spreekt over de ondergeschiktheid van de vrouw. Dat is Genesis 3:16: ‘naar uw man zal uw begeerte uitgaan, en hij zal over u heersen.’ Het ligt dan ook het meest voor de hand dat Paulus hierop doelt. Echter, deze tekst herleidt de ondergeschikte positie van de vrouw niet tot de scheppingsorde, maar tot de zondeval.

Exegese van 1 Timoteüs 2:11-14

11 Een vrouw moet zich rustig, in alle onderdanigheid, laten onderrichten, 12 maar ik sta niet toe, dat een vrouw onderricht geeft of gezag over de man heeft; zij moet zich rustig houden.

13 Want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva. 14 En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen.

Het rapport zegt hierover onder meer:

‘Er is geen enkele aanwijzing dat dit verbod ook maar op een of andere wijze conditioneel zou zijn bedoeld’ (p. 77), en: ‘Doordat Paulus hier teruggrijpt op de schepping, verwijst hij naar de orde die God heeft aangebracht en die daarom blijvend gerespecteerd moet worden’ (p. 79).

Dit is een cirkelredenering. Men kan ook zeggen: Paulus treedt niet buiten zijn eigen historische situatie. Of zijn argument ook buiten deze context geldt, daarover spreekt hij zich

niet uit. Dat is nog een open vraag. Het rapport gaat uit van iets wat nog moet worden aangetoond.

Hierop gaan we dieper in bij het volgende aandachtspunt, de hermeneutiek.

Verder zegt het rapport naar aanleiding van vers 14, over de vrouw die door de verleiding in overtreding gevallen is: 'Ze heeft daarmee het leiderschap van de man niet erkend en heerschappij over hem uitgeoefend' (p. 80).

Hiermee wordt het argument dat Eva zich heeft laten verleiden weer teruggevoerd op de scheppingsverhouding die door haar geschonden zou zijn. Voorafgaande aan de verleiding om van de boom te eten zou zij dus voor de verleiding bezweten zijn om onder het leiderschap van de man uit te komen. Dat zou impliceren dat de vrouw geen eigen beslissingen zou mogen nemen zonder overleg met haar man. Daarvan wordt echter in de Bijbel nergens gesproken.

Onze conclusie is, dat de exegese van drie sleutelteksten niet overtuigt.

Bezwaren tegen de hermeneutiek (hoofdpijnen in het verstaan van de Schrift)

Het rapport formuleert drie algemene hermeneutische lijnen.

'Wat de hermeneutiek betreft (het verstaan van de Schrift) zijn er ondanks wisselende historische en culturele omstandigheden lijnen te ontdekken waarlangs de Heilige Geest het Woord van God in het heden tot klinken wil brengen in zijn volle en rijke betekenis. Drie lijnen zijn aangewezen:

1. Het eigene van een bepaald gedeelte uit de Schrift staat in het grotere kader van de heilshistorische vervulling in Christus en de voortgang van Zijn rijk.
2. Er zijn blijvende normen, waarden en geboden in de Schrift die binnen elke culturele context van kracht blijven.
3. De trouw en goedheid van God komt uit in scheppingsordeningen als blijvende door God ingestelde patronen' (p. 83).

We staan volledig achter de eerste lijn. De tweede en derde lijn willen we nuanceren.

De tweede en derde lijn grijpen in elkaar. In de discussie zijn ze belangrijk, omdat ze worden toegepast op de plaats van de vrouw. Maar ze zijn in deze toepassing ook aanvechtbaar.

(2) is niet zonder meer waar, omdat veel normen, waarden en geboden een context van Gods heilswerk nodig hebben om tot hun recht te kunnen komen: het kader van het verbond en van Gods koninkrijk. Daarin stelt het koninkrijk weer andere eisen dan het oude verbond en andere eisen dan de schepping.

(3) is niet waar, omdat de orde in de schepping niet altijd de orde in het koninkrijk is. Het evangelie van het koninkrijk brengt de schepping op een hoger plan en laat die op onderdelen ook achter zich.

De voorstelling van 'scheppingsordeningen als blijvende door God ingestelde patronen' (3) 'die binnen elke culturele context van kracht blijven' (2) wordt tegengesproken door de volgende Bijbelse aanwijzingen.

Het huwelijk

Het huwelijk is zo'n scheppingsordening. Daarvan zegt Jezus echter: 'in de opstanding huwen zij niet en worden zij niet ten huwelijk genomen, maar zij zijn als engelen in de hemel' (Mattheüs 22:30). De 'opstanding' is de jongste dag, wanneer het koninkrijk van God dat in beginsel nu al is geopenbaard, in volle glorie zal verschijnen. In de verhouding van schepping en koninkrijk blijkt de instelling van het huwelijk voorbijgaand te zijn.

In het licht hiervan kunnen wij verstaan dat Paulus met het oog op de strijd die gevoerd wordt in dienst van het koninkrijk van God het huwelijk relateert: 'het is goed voor een mens niet aan een vrouw verbonden te zijn', 'tot de ongehuwden en de weduwen zeg ik: Het is goed voor hen, indien zij blijven zoals ik', 'Ik acht dus om de bestaande nood dit goed, dat het voor een mens goed is, zo te zijn' (1 Korintiërs 7:1, 8, 26). Hier doet Paulus tegen de achtergrond van de serieuze strijd tegen het kwaad de aanbeveling niet te huwen. Daarmee geeft hij in het kader van de inzet voor Gods rijk de voorkeur aan het ongehuwd blijven boven een huwelijk, ook al is dat als patroon in de schepping gewezen.

Het Nieuwe Testament gaat echter nog verder. Uit de evangeliën weten we dat Simon (Petrus) getrouwd was: Jezus geneest zijn schoonmoeder. Toch heeft hij alles prijsgegeven en is hij Jezus gevolgd (Mattheüs 19:27). Dat impliceert niet dat hij zijn vrouw heeft weggezonden – echtscheiding wordt door Jezus streng afgekeurd – , maar wel dat hij lange perioden niet met haar heeft samengewoond.

De scheppingsgave van het huwelijk wordt dus door de dynamiek van het koninkrijk naar achteren geduwd, tot zij in de voleinding verdwijnt.

Ouders en kinderen

Jezus zegt dat Hem navolgen betekent: niet achterom zien om afscheid te nemen of vader te begraven (Lucas 9:59-62), en dat terwijl de orde van ouders en kinderen in de schepping gegeven is, en het gebod 'Eert uw vader en uw moeder' deze orde respecteert. De wens om afscheid te nemen van thuis of vader te begraven is toch (ook) ingegeven door deze orde. Voor Jezus is er een andere prioriteit, die van de navolging van Hem, die van het koninkrijk van God.

De sabbat

Het is niet bij voorbaat een uitgemaakte zaak dat de orde van het evangelie aan de orde van de schepping onderworpen is. De sabbat is ook met de schepping verweven (Genesis 2:2-3; Exodus 20:11; 31:17), en toch noemt Paulus de sabbat een voorafschaduw van de werkelijkheid die van Christus is (Kolossenzen 2:16-17), en laat hij iedereen vrij alle dagen gelijk te stellen of de ene dag boven de andere te stellen (Romeinen 14:5). Op het punt van de sabbat gaat de werkelijkheid van het koninkrijk boven de schepping uit. Als dat niet zo

zou zijn, zouden gelovigen uit de heidenen verplicht moeten worden de sabbat te houden. Daartegen verzet de apostel zich. Want dat betekent dat hun onnodig een last wordt opgelegd, waaraan zij moeten voldoen. De wet staat dan het evangelie in de weg.

Uit deze voorbeelden blijkt dat we niet zonder meer kunnen zeggen dat scheppingsordeningen blijvende patronen zijn. De schepping wordt vervuld in het koninkrijk van God. Dat betekent ook dat instellingen bij de schepping in het koninkrijk van minder betekenis worden en zelfs verdwijnen.

Scheppingspatronen blijven dan van belang wanneer zij de voortgang van Gods koninkrijk dienen. Maar ze kunnen ook die voortgang belemmeren. In dat geval verliezen ze aan kracht.

Er is nog een andere belangrijke overweging die betrekking heeft op de scheppingsorde. Daarover gaat de volgende paragraaf.

Cultureel bepaalde interpretatie van de scheppingsorde

Niet alleen is de scheppingsorde onderworpen aan de orde in het toekomstige, nu reeds van kracht zijnde koninkrijk van God, ook is de manier waarop Paulus de schepping interpreteert, gekleurd door zijn eigen cultureel bepaalde visie.

In 1 Korintiërs 11:9 schrijft Paulus: 'De man is immers niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man'. Dit leidt hij af uit het feit dat de man niet uit de vrouw is, maar de vrouw uit de man (vs. 8), dus uit het feit dat de vrouw uit een rib van de man is gevormd. Uit het feit dat de vrouw uit Adam genomen is (Genesis 2), laat zich echter niet dwingend afleiden dat de vrouw geschapen is om de man. God zegt niet: 'Het is niet goed dat de man alleen is', maar 'Het is niet goed dat de mens alleen is' (Genesis 2:18). Paulus' interpretatie wordt verklaarbaar als we zijn culturele achtergrond in rekening brengen. In zijn cultuur was inderdaad de vrouw ondergeschikt aan de man.

Dat is ook van toepassing op 1 Timoteüs 2:13: 'Want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva.' Uit deze volgorde leidt Paulus een rangorde af. Vanuit zijn eigen culturele kader ligt dat voor de hand, maar het volgt niet dwingend uit de volgorde.

Kunnen we bewijzen dat in Paulus' interpretatie van de scheppingsorde zijn eigen cultuurbepaalde waardepatroon een rol speelt? Ja, dat kunnen we. Dit is namelijk evident in wat hij zegt over de haardracht van man en vrouw in 1 Korintiërs 11:14-15: 'Leert de natuur zelf u niet, dat, indien een man lang haar draagt, dit een schande voor hem is, doch dat, indien een vrouw lang haar draagt dit een eer voor haar is? Immers, het haar is haar tot een sluier gegeven.' Paulus heeft het hier over de natuur, maar lees wat Calvijn hierover schrijft:

Paulus beroept zich op de natuur als leermeesteres van de eerbaarheid. Hij bestempelt echter als natuur de toenmaals bij de Grieken gangbare zeden en gebruiken, want niet altijd is lang haar voor mannen een schande geweest. () In Griekenland gold lang haar voor onmannelijk en typisch vrouwelijk, en deze vast ingeburgerde gewoonte houdt de apostel voor natuur.

Calvijn zegt hier: Paulus beroept zich op de natuur, maar feitelijk valt hij terug op waarden in de cultuur. Calvijn heeft dit scherp gezien. Maar er is nog iets van belang, waarvan hij zich in zijn commentaar geen rekenschap geeft. Want wat bedoelt Paulus met 'natuur'? Meer dan cultuur. Hij schrijft namelijk over het lange haar, dat het aan de vrouw 'gegeven' is. Door wie? Daarmee kan de apostel alleen bedoelen: gegeven door God, de Schepper! Bij zijn beroep op de natuur geeft Paulus zijn eigen perceptie van de geschapen natuur, waarin God aan de vrouw lang haar gegeven heeft. Hij bestempelt het dus als scheppingsordening. Intussen blijft waar wat Calvijn zegt, namelijk dat Paulus het feitelijk over waarden en zeden heeft die in zijn cultuur algemeen verbreid zijn.

Dit is een duidelijk bewijs dat Paulus zijn eigen culturele waarden op de door God geschapen natuur projecteert. Het is daarom legitiem ook op andere plaatsen ervan uit te gaan dat de cultuur medebepalend is geweest voor de manier waarop Paulus de schepping interpreteert. Dit gegeven maakt het moeilijk scheppingsordeningen aan te wijzen die onder alle culturele omstandigheden van kracht zijn. Scheppingsordeningen worden namelijk binnen het kader van een bepaalde cultuur geïnterpreteerd.

Het beroep op de orde in de schepping is voor Paulus ook nooit het enige en evenmin het belangrijkste argument. Zijn belangrijkste motief is de vrije doorgang van het evangelie. Dat wordt duidelijk als hij het heeft over de wet. Daarmee komen we toe aan de tweede hermeneutische regel in het meerderheidsrapport, over de blijven de geldigheid van normen, waarden en geboden in de Schrift.

Gods wet

De stelling dat er blijvende normen, waarden en geboden in de Schrift zijn die binnen elke culturele context van kracht blijven (2), gaat voorbij aan de context waarin die normen, waarden en geboden gegeven zijn. Als we die context verwaarlozen, komen we op een onbijbels spoor. Dat is niet alleen het geval in de heilshistorische context, maar ook in de culturele. Natuurlijk zijn er grensoverstijgende normen en geboden die de culturele verschillen te boven gaan en die geworteld zijn in de waarde van de humaniteit als zodanig. Denk aan: 'gij zult niet doodslaan', 'gij zult niet stelen'. Toch doen we er altijd goed aan geboden te relateren aan de culturele context. We lichten dat als volgt toe.

Wij willen in onze mening over de positie van de vrouw allen trouw zijn aan wat de Bijbel ons bij monde van Paulus leert.

Dat kan echter op verschillende manieren. Je kunt proberen die trouw tot uitdrukking te brengen door je te houden aan zijn concrete aanwijzingen voor de vrouw en de man. Je kunt ook proberen die trouw te bewijzen in het volgen van de grote lijn van Paulus' denken. Met die laatste manier komen we dicht bij de bedoeling die hij heeft.

Wat is die grote lijn van Paulus' denken?

Die heeft te maken met de wet.

Paulus spreekt op heel verschillende manieren over de wet, negatief en positief. Negatief zegt hij, dat wij niet gered worden door te leven volgens de wet. God heeft de wet zelfs gegeven om de zonde scherper tot uitdrukking te brengen en de mensen te veroordelen (Romeinen 3:20; 5:13,20; 7:5; Galaten 3:19,23). Wij worden buiten de wet om gered door Jezus Christus (Romeinen 3:21; 7:4). Positief zegt hij dat de wet geestelijk, rechtvaardig, heilig en goed is (Romeinen 7:12,14). Hij beroept zich ook positief op de geboden en op concrete wetsregels uit het Oude Testament (1 Korintiërs 7:19; 9:9;14:34). Ook zijn beroep op het liefdegebod is een beroep op de wet in het Oude Testament (Romeinen 13:10; Galaten 5:14).

Waar zit het verschil tussen zijn positieve en zijn negatieve spreken over de wet?

Dat zit daar waar de wet tot 'letter' wordt, tot geschreven wet.

Die letter is een autoriteit die van buitenaf op de mens drukt.

Die externe letter is in tegenspraak met het evangelie en met de Geest.

Bij Paulus staan niet de wet en het evangelie tegenover elkaar, of de wet en de Geest: het gaat erom dat de eis van de wet vervuld wordt in ons die naar de Geest leven (Romeinen 8:4).

Wel staan bij hem de letter en de Geest tegenover elkaar.

Hij schrijft: de letter doodt, maar de Geest maakt levend (2 Korintiërs 3:6; die tegenstelling tussen letter en Geest ook in Romeinen 2:29 en 7:6).

Hieruit is af te leiden: als de wet tot letter wordt, tot extern regime, gaat hij in tegen het evangelie en tegen de Geest. Maar als de wet tot werktuig van de Geest wordt, sluit zij aan op de innerlijke motivatie die gewerkt wordt door de Geest. Op deze manier wordt de wet dienstbaar aan het evangelie en het leven in vrijheid.

De letter verdwijnt (2 Korintiërs 3:7), de Geest komt ervoor in de plaats.

Het is dus niet zo, dat de letter blijft, als de Geest er bij maar bij komt. De Geest komt in plaats van de letter. Zo zegt Paulus dat ook in Romeinen 7:6: 'thans zijn wij van de wet ontslagen, dood voor haar, die ons gevangen hield, zodat wij dienen in de nieuwe staat des Geestes, en niet in de oude staat der letter.' Paulus gebruikt daar het beeld van de weduwe die door de dood van haar man ontslagen is van de wet die haar aan haar man verbond.

Maar hoe gaat de Geest nu de wet in het hart leggen?

De manier waarop de Geest de wet tot zijn recht laat komen in de gelovige is, dat Hij de liefde van God in het hart uitstort (Romeinen 5:5). Die liefde is de samenvatting en de vervulling van de wet (Romeinen 13:10; Galaten 5:14).

Wat betekent dit voor de geldigheid van Paulus' bepalingen over de vrouw, dat zij geen gezag mag hebben over de man, en dat zij moet zwijgen in de samenkomst (1 Korintiërs 14:34; 1 Timoteüs 2:11-14)?

In zijn eigen patriarchale cultuursituatie (met de vaderfiguur als dominante autoriteit) is dit de meest aangewezen manier om de voortgang van het evangelie te dienen. In zo'n samenlevingsstructuur opkomen voor gelijke rechten van de vrouw, zou het evangelie tot een revolutionair manifest maken.

De centrale boodschap van verzoening, vergeving, radicale vernieuwing en behoud zou buiten het gezichtsveld raken. Dat zou de doorwerking van het evangelie schaden. De gelovigen waren geroepen binnen de bestaande structuren de vernieuwing van hun leven te tonen.

In Paulus' dagen was het gebod voor vrouwen zich te onderwerpen aan de mannen en zich te laten onderwijzen een gebod dat aansloot bij de dynamiek van het evangelie: liefde, vrede, dienstbaarheid, geestelijke bevrijding, je voegen in de gemeenschap, medewerking aan de verbreiding van het grote nieuws.

In onze tijden maakt de eis van onderwerping en volgzzaamheid door vrouwen van het evangelie echter het tegendeel van een bevrijdende boodschap. De gelijke rechten voor vrouwen en mannen is zo diep in het rechtsbesef van velen in onze gemeente (en daarbuiten) ingeslepen, dat het gebod van onderwerping aan de man voor vrouwen en mannen een vreemde, onbegrijpelijke, externe bepaling is geworden uit een andere wereld. Daarmee is deze bepaling tot een geschreven wet geworden, 'letter', waar het evangelie ons van verlost.

Met een beroep op het denken van Paulus kan worden gezegd: waar de onderwerping van de vrouw aan de man niet meer wordt begrepen als een regel van liefde die het evangelie dient, moet zij als belemmerende 'letter' verdwijnen.

Het evangelie heeft prioriteit. De schepping en de wet zijn daaraan dienstbaar, ook als het gaat over de positie van de vrouw.

Conclusies

Op grond van onze Bijbelse argumentatie moet het volgende worden geconcludeerd.

- De pogingen om 1 Korintiërs 11:5, 1 Korintiërs 14:34 en 1 Timoteüs 2:11-14 te verbinden met het officiële, blijvende, ambtelijke spreken zijn geforceerd. Hetzelfde geldt voor de poging 1 Korintiërs 14:34 te verbinden met de scheppingsorde.
- De opmerking dat 1 Timoteüs 2 zich op de schepping van de mens beroept en dús voor altijd geldig is, is een cirkelredenering.
- Weliswaar zijn er geboden die in alle culturen van kracht zijn om de humaniteit te beschermen (tweede hermeneutische lijn), maar die algemene geldigheid kan niet automatisch van toepassing kan worden verklaard op de plaats van de vrouw, omdat we ons moeten afvragen of dit gebod in onze eigen cultuur geestelijk kan worden verstaan, ofwel dat het als 'letter', als externe autoriteit, ons in de verdrukking brengt;
- Scheppingspatronen blijven niet per definitie van kracht in het koninkrijk van God (tegen de derde hermeneutische lijn). Dat geldt voor het huwelijk, de sabbat en de verhouding van ouders en kinderen. Waarom zou dat dan niet gelden voor de positie van de vrouw?

- Uit Paulus' spreken blijkt, dat hij de scheppingsorde wel als argument inbrengt, maar dat hij die scheppingsorde interpreteert vanuit zijn culturele vooronderstellingen, juist ook als het de vrouw betreft. Dat maakt het moeilijk om van een altijd blijvende ordening te spreken van de plaats van de vrouw.
- Het beroep op de orde in de schepping is voor Paulus ook nooit het enige en evenmin het belangrijkste argument. Zijn belangrijkste motief is de vrije doorgang van het evangelie. Daarin wijst hij ons de weg.
- Het verschil tussen Paulus' positieve en negatieve spreken over de wet zit daar waar de wet tot geschreven wet wordt, tot 'letter'. Die letter is een externe autoriteit die op de mens drukt. Die externe letter is in tegenspraak met het evangelie en met de Geest.
- Als gevolg van een gewijzigde culturele situatie kunnen bepalingen over de positie van de vrouw tot een externe 'letter' worden en onmogelijk meer als een nuttige regel in het belang van de voortgang van het evangelie worden verstaan. In dat geval moeten ze vervallen. Anders versperren ze de vrije doorgang van het evangelie.

Het rapport is gebouwd op een scheppingstheologie die voor ons niet maatgevend kan zijn. De Schrift wijst ons een weg waarin de openstelling van de ambten voor vrouwen een reële optie is.

De culturele situatie waarin wij ons als gemeente bevinden leidt er zelfs toe dat blijvende sluiting van de ambten voor vrouwen tot Bijbels onverantwoorde verhoudingen zou leiden. Vrouwen moeten zich dan aan een vreemd juk onderwerpen, waarin de regel functioneert als 'letter' en daarmee de vrijheid van het evangelie bedreigt. Dat druist in tegen de boodschap van Paulus.

Op basis van deze Bijbelse argumentatie vragen wij u de meerdere vergadering te verzoeken het besluit dat vrouwen in de gemeente niet mogen dienen in een ambt, op te heffen.